

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Jaroslava Hubáčka a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci stěžovatele **L. P. N.**, zastoupeného JUDr. Gustavem Valenzem, advokátem se sídlem v Plzni, Božkovská 15, za účasti **Ministerstva vnitra**, odboru azylové a migrační politiky, se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti podané proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 10. 12. 2004, č. j. 14 Az 151/2004 - 31,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Stěžovatel se včas podanou kasační stížností domáhá u Nejvyššího správního soudu vydání rozsudku, kterým by byl zrušen rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 10. 12. 2004, č. j. 14 Az 151/2004 - 31, a věc byla vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

Krajský soud v napadeném rozsudku dospěl k závěru, že je třeba zamítnout žalobu stěžovatele proti rozhodnutí Ministerstva vnitra, odboru azylové a migrační politiky, ze dne 20. 6. 2003, č. j. OAM-40/LE B03-B02-2002, jímž nebyl stěžovateli udělen azyl podle ustanovení § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), a současně rozhodnuto tak, že se na něho nevztahuje překážka vycestování podle § 91 zákona o azylu.

Krajský soud nejprve dospěl k tomu, že v řízení nebyl prokázán žádný z důvodů pro udělení azylu podle ustanovení § 12 písm. a) a b) zákona o azylu, které se týkají pronásledování za uplatňování politických práv a svobod nebo odůvodněného strachu z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů.

Stěžovatel žádný z těchto důvodů uvedených v citovaných ustanovení zákona o azylu netvrdil. Žádost o udělení azylu odůvodnil tím, že se chtěl dostat za svou matkou, která žije v České republice. Při pohovoru pak dodal, že ve Vietnamu byl odsouzen za trestný čin ublížení na zdraví na dva roky do vězení, které si odpykal, nadále se však bojí lidí, se kterými se popral. Jiné problémy ve Vietnamu neměl a politického života se aktivně nezúčastnil. Tyto tvrzené důvody však nelze podřadit pod žádnou ze zákonných podmínek ustanovení § 12 zákona o azylu, jež jsou uvedeny jako skutečnosti odůvodňující udělení azylu. Navíc stěžovatel požádal o udělení azylu až po zadržení policií.

Krajský soud neshledal ani důvody pro udělení azylu stěžovateli podle ustanovení § 13 odst. 1, 2 zákona o azylu, protože stěžovatel není rodinným příslušníkem osoby, které by byl v České republice udělen azyl.

Krajský soud souhlasil se správním orgánem i v tom, že v řízení nebyly zjištěny důvody pro udělení azylu stěžovateli podle ustanovení § 14 zákona o azylu. Správní orgán uvážil možnost udělení humanitárního azylu, na který není právní nárok, avšak důvody zvláštního zřetele hodné pro tento postup u stěžovatele neshledal. Krajský soud nemohl tuto úvahu přezkoumávat z toho důvodu, že mu takový přezkum nepřísluší. Krajský soud proto pouze posuzoval, zda správní orgán v tomto směru soustředil všechny podklady, které mu umožňovaly o této otázce správně rozhodnout a zda jeho závěr není s tímto podkladem v logickém rozporu. Takové pochybení však shledáno nebylo.

Krajský soud neshledal pochybení správního orgánu ani pokud jde o neexistenci překážek vycestování ve smyslu ustanovení § 91 zákona o azylu, protože stěžovatel nenáležel k osobám ohroženým skutečnostmi zakládajícími překážku vycestování. Takovou podmínkou by nebyla ani konkrétní hrozba uvěznění za ilegální pobyt v cizině. Je tomu tak proto, že sám stěžovatel uvedl, že z Vietnamu vycestoval legálně na základě platného cestovního dokladu a navíc letecky, kdy je ilegální odchod do zahraničí prakticky vyloučen. Ostatně stěžovatel též uvedl, že mu v případě návratu do Vietnamu žádné nebezpečí ze strany policie nebo jiných státních orgánů nehrozí. Konečně ani krajský soud nezná jediný případ, že by navrátilivší se občan Vietnamské socialistické republiky byl ve své vlasti perzekuován za ilegální pobyt v cizině. O tom svědčí též zprávy četných mezinárodních organizací, včetně organizací na ochranu základních lidských práv.

V kasační stížnosti proti tomuto rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem stěžovatel uplatnil důvody k podání tohoto mimořádného opravného prostředku, které jsou uvedeny v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, v platném znění (dále jen „s. ř. s.“).

Stěžovatel má za to, že se krajský soud nezabýval všemi žalobními body, které uplatnil v žalobě, a víceméně stručně odkázal na odůvodnění rozhodnutí správního orgánu. Především se správní orgán a krajský soud nezabývaly otázkou, zda stěžovatel, v případě nesplnění zákonných podmínek pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, nesplňoval zákonné podmínky pro udělení humanitárního azylu podle § 14 téhož zákona. Pokud by totiž dostal krajský soud své přezkumné povinnosti, musel by dospět k závěru, že podané žádosti o udělení azylu mělo být vyhověno, protože u stěžovatele byly dány zákonné podmínky právě pro udělení humanitárního azylu.

Stěžovatel se pozastavil i nad tím, jakým způsobem krajský soud vyložil ustanovení § 91 zákona o azylu, když podle tohoto ustanovení je jednou z překážek vycestování i hrozba

trestu, jež hrozí žadateli o azyl při návratu do vlasti. Tato hrozba trestu je zde evidentní, protože trestní zákoník Vietnamské socialistické republiky zná trest za ilegální opuštění republiky. Překážka vycestování je tudíž dána a soud jiného státu není oprávněn hodnotit míru takového trestu. Rozsudek krajského soudu však postrádá uvedení důkazů, které tento soud z obsahu správního spisu hodnotil a na jejichž základě správní orgán rozhodl.

Stěžovatel současně navrhl, aby Nejvyšší správní soud přiznal kasační stížnosti odkladný účinek a udělením víza za účelem strpění pobytu mu bylo umožněno pobývat na území České republiky až do doby, než bude rozhodnuto o kasační stížnosti.

Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky, v písemném vyjádření ke kasační stížnosti nejprve namítlo, že v této věci existuje překážka věci zahájené nebo rozhodnuté, protože soud pravomocným usnesením ze dne 18. 11. 2003, sp. zn. 14 Az 207/2003, v důsledku zpětvzetí žaloby stěžovatelem řízení zastavil. V případě, že by Nejvyšší správní soud takovou vadu neshledal, odkázalo na obsah správního spisu, zejména na vlastní podání a výpovědi stěžovatele i na obsah vydaného správního rozhodnutí. K přiznání odkladného účinku kasační stížnosti proto správní orgán neshledává důvody a navrhl zamítnutí tohoto mimořádného opravného prostředku, pokud nedojde ke zrušení rozsudku krajského soudu a odmítnutí žaloby.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadený rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 10. 12. 2004, č. j. 14 Az 151/2004 - 31, při vázanosti rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.), a jelikož sám neshledal vady uvedené v § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti, dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval námitkou Ministerstva vnitra, odboru azylové a migrační politiky, že v této věci existuje překážka věci zahájené nebo rozhodnuté, protože soud pravomocným usnesením ze dne 18. 11. 2003, sp. zn. 14 Az 207/2003, v důsledku zpětvzetí žaloby stěžovatelem řízení zastavil. Tyto vady stran podmínek řízení zjištěny nebyly. Je skutečností, že usnesením Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 18. 11. 2003, č. j. 14 Az 207/2003 - 22, které nabylo právní moci dne 24. 11. 2003, bylo v důsledku zpětvzetí žaloby zastaveno řízení ve věci žalobce L. P. N. proti žalovanému Ministerstvu vnitra, odboru azylové a migrační politiky, stran přezkoumání rozhodnutí tohoto ministerstva ze dne 20. 6. 2003, č. j. OAM-40/LE-B03-B02-2002, jímž stěžovateli nebyl udělen azyl podle ustanovení § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona o azylu a současně rozhodnuto tak, že se na něho nevztahuje překážka vycestování podle § 91 téhož zákona. V den vydání kasační stížností napadeného rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem č. j. 14 Az 151/2004 - 31, tedy dne 10. 12. 2004, však již bylo od 24. 11. 2003 pravomocně skončeno řízení ve věci vedené u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. 14 Az 207/2003 a neexistovala tudíž litispendence a jelikož zastavení řízení není ani rozhodnutím ve věci samé, neexistovala ani překážka rei iudicatae.

Nic tedy nebrání Nejvyššímu správnímu soudu, aby věcně přezkoumal kasační stížností napadený rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 10. 12. 2004, č. j. 14 Az 151/2004 - 31.

Nejvyšší správní soud nepovažuje za opodstatněnou námitku kasační stížnosti, v níž stěžovatel dovozuje, že se přes vznesené námitky správní orgán a krajský soud nezabývaly otázkou, zda stěžovatel, v případě nesplnění zákonných podmínek pro udělení

azyly podle § 12 zákona o azylu, nesplňoval zákonné podmínky pro udělení humanitárního azylu podle § 14 téhož zákona.

K problematice tzv. humanitárního azylu existuje bohatá judikatura správních soudů, která je aprobována i Ústavním soudem.

Tak ve starší judikatuře Vrchní soud v Praze např. již v rozsudku ze dne 9. 12. 1994, č. j. 6 A 625/93 - 29, uvedl, že „namítá-li žalobkyně, že jí mělo být přiznáno postavení uprchlíka z humanitárních důvodů ... nepřísluší soudu přezkoumávat, zda humanitární důvody zde byly nebo ne. Přiznat postavení uprchlíka z těchto důvodů je věcí volné úvahy (diskrečním oprávněním) správního orgánu, které vylučuje soudní přezkum; subjektivní oprávnění žadatele na vydání takového rozhodnutí neexistuje. Soud se v takových případech v souladu s ustanovením § 245 odst. 2 o. s. ř. (nyní § 78 odst. 1, poslední věta, s. ř. s.) zabývá pouze otázkou, zda správní orgán v úplnosti soustředil ty podklady, které mu umožnily o otázce správně rozhodnout, a zda jeho závěr není s těmito podklady v logickém rozporu“.

V novější judikatuře nejprve Ústavní soud v usnesení ze dne 11. 11. 2002, sp. zn. IV. ÚS 532/02, uvedl „na udělení azylu z humanitárního důvodu ve smyslu § 14 zákona č. 325/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů, není právní nárok a správní uvážení, co do posouzení případu hodného zvláštního zřetele, se pro svou povahu z přezkumné činnosti Ústavního soudu, jakož i v projednávané věci rozhodujícího obecného soudu, zjevně vymyká“. Později pak Nejvyšší správní soud vyslovil (rozsudek ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003 - 48), že „azyl z humanitárních důvodů lze udělit pouze v případě hodném zvláštního zřetele. Není na něj právní nárok a posouzení důvodů žadatele je otázkou správního uvážení správního orgánu. V otázkách přezkumu správního rozhodnutí, které je ovládáno zásadami správního uvážení, zákon vytváří kriteria, podle nichž a v jejichž rámci se může uskutečnit volba, včetně výběru a zjišťování těch skutečností konkrétního případu, které nejsou správní normou předpokládány, ale uvážením správního orgánu jsou uznány za potřebné pro volbu jeho rozhodnutí. Samotné správní rozhodnutí podléhá přezkumu soudu pouze v tom směru, zda nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického usuzování a zda premisy takového úsudku byly zjištěny řádným procesním postupem. Za splnění těchto předpokladů není soud oprávněn z týchž skutečností dovozovat jiné nebo přímo opačné závěry“. Konečně pak Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 19. 7. 2004, č. j. 5 Azs 105/2004 - 72 uvedl, že „ustanovení § 14 zákona o azylu je kombinací neurčitého právního pojmu a správního uvážení, kdy neurčitým právním pojmem je „případ zvláštního zřetele hodný“ a vlastní rozhodnutí správního orgánu vyjádřené slovy „lze udělit humanitární azyl“ představuje správní uvážení“.

Jak vyplývá ze správního spisu, správní orgán zkoumal, zda v případě stěžovatele nebyly dány důvody pro udělení humanitárního azylu a dospěl k závěru, že tomu tak není. Správní orgán vyjádřil svoji úvahu v odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí tak „jestliže v řízení o udělení azylu nebude zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12, lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu podle ustanovení § 14 výše uvedeného zákona. Správní orgán v případě žadatele humanitární azyl ve smyslu § 14 výše uvedeného zákona neuděluje“. Udělení azylu je tedy na volné úvaze příslušného správního orgánu a rozhodnutí o něm přezkoumává soud pouze ve shora uvedeném omezeném rozsahu. Zmíní-li správní orgán v odůvodnění svého rozhodnutí, jímž zamítl žádost o azyl, podanou žadatelem, který tvrdil důvody uvedené v § 12 zákona o azylu, také to, že neshledal ani důvod pro udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu, není žadatel legitimován k námitce, že o otázce humanitárního azylu nebyl veden řádný proces nebo že odůvodnění

je nepostačující. Taková námitka by byla namísto tehdy, pokud by žádost sama byla podána výslovně o udělení humanitárního azylu; i zde by se však žadatel mohl domáhat jen ochrany těch svých práv, daných pro vedení řízení, tj. tzv. práv procesních (rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 4. 2002, č.j. 6 A 796/2000 - 37). O takový případ zde však nešlo. Jelikož správní orgán řádně zjistil a posoudil jak osobní situaci stěžovatele (po propuštění z vězení se obával vyhrožování od skupiny osob, s nimiž se popral, a chce žít s matkou v České republice), tak i stav v jeho zemi, který je podrobně popsán v odůvodnění správního rozhodnutí, a sám z toho nedovodil důvody pro udělení humanitárního azylu, je takové rozhodnutí v jeho pravomoci, zejména, když stěžovatel ve správním řízení a v řízení před soudem ani žádné důvody hodné zvláštního zřetele pro udělení humanitárního azylu výslovně neuvedl. V žádném případě tedy nelze hovořit o voluntaristickém přístupu správního orgánu. Rovněž po věcné stránce nelze ničeho vytýkat ani krajskému soudu, který se v odůvodnění svého rozsudku, byť stručně, zabýval problematikou humanitárního azylu a možnostmi soudního přezkumu („správní orgán neshledal v případě žalobce ani důvody hodné zvláštního zřetele pro udělení azylu ve smyslu § 14 zákona o azylu, ze správního spisu je to zřejmé a není důvodu to obšírněji odůvodňovat, když navíc správní orgán rozhoduje ve své kompetenci na základě svého správního uvážení, jehož rozsah nepřísluší soudu přezkoumávat; soud může pouze konstatovat, že ani v tomto bodě správní orgán žádné procesní podmínky jako rámec svého správního uvážení neporušil“).

Ve světle toho, co bylo uvedeno, potom nemohou obstát námitky kasační stížnosti vytýkající krajskému soudu, že se nezabýval otázkou, zda stěžovatel, v případě nesplnění zákonných podmínek pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, nesplňoval zákonné podmínky pro udělení humanitárního azylu podle § 14 téhož zákona.

Nejvyšší správní soud nepovažuje za relevantní ani námitku kasační stížnosti stěžovatele, že mu jako žadateli o azyl hrozí trest při návratu do vlasti, a to zcela evidentně, protože trestní zákoník Vietnamské socialistické republiky zná trest za ilegální opuštění republiky. Překážka vycestování je tudíž dána a soud jiného státu není oprávněn hodnotit míru takového trestu.

Podle ustanovení § 91 odst. 1 zákona o azylu povinnost ukončit pobyt neplatí, a) pokud by byl cizinec nucen vycestovat 1. do státu, kde je ohrožen jeho život nebo svoboda z důvodu jeho rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro politické přesvědčení, nebo 2. do státu, kde mu hrozí nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu anebo kde je jeho život ohrožen v důsledku válečného konfliktu, nebo 3. do státu, který žádá o jeho vydání pro trestný čin, za který zákon tohoto státu stanoví trest smrti, anebo b) jestliže by to bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky, nebo c) jestliže v zemi původu nebo v třetí zemi, ochotných přijmout nezletilou osobu bez doprovodu, není po jejím příchodu k dispozici přiměřené přijetí a péče podle potřeb jejího věku a stupně samostatnosti.

Z odůvodnění správního rozhodnutí vyplývá, že i když trestní zákoník Vietnamské socialistické republiky umožňuje uložení trestu odnětí svobody za ilegální opuštění tohoto státu, obecně lze říci, že občané Vietnamské socialistické republiky nejsou postihováni za to, že emigrovali a ilegálně pobývali v zahraničí. Naopak návrat občanů Vietnamské socialistické republiky žijících v zahraničí zpět do Vietnamu a jejich kontakt s rodinami je podporován a považován za přínosný pro Vietnamskou socialistickou republiku. Tento a další závěry podle odůvodnění rozhodnutí správního orgánu vyplývají ze zpráv Ministerstva zahraničí USA o stavu dodržování lidských práv za roky 1999, 2000, 2001, z aktuálního

zpravodajství České tiskové kanceláře a informace Ministerstva vnitra Velké Británie z října 2002 a nejsou tedy pouhým bezpodkladovým závěrem.

Podmínky pro udělení azylu a překážky vycestování podle ustanovení § 91 zákona o azylu je nutno posuzovat samostatně. Udělení azylu je vázáno na zákonné podmínky v době podání žádosti o azyl, tedy zpravidla v době bezprostředně následující po odchodu ze země původu. Překážka vycestování se naopak vztahuje k objektivním hrozbám po případném návratu žadatele o azyl do země původu, tedy k částečně jiným skutečnostem nastávajícím v odlišném čase.

Stěžovatel uvádí v kasační stížnosti skutečnosti, které se též vztahují k překážce vycestování. Jsou ovšem jednak v rozporu s jeho dosavadními tvrzeními, zejména v rozporu s jasnou odpovědí na otázku v pohovoru ze dne 13. 2. 2003, že se v případě návratu do Vietnamské socialistické republiky ničeho neobává ze strany policie a jiných státních orgánů, a dále tyto skutečnosti nejsou v souladu ani s uvedenými informacemi o zemi původu, obsaženými ve správním spise. Potencionální hrozba trestního stíhání a trestu tedy nedosahuje ve světle těchto informací o dodržování lidských práv ve Vietnamské socialistické republice sama o sobě intenzity požadované pro vyslovení překážky vycestování podle ustanovení § 91 odst. 1 písm. a) zákona o azylu (překážka vycestování je dána tam, kde žadateli při návratu hrozí nebezpečí nelidského či ponižujícího trestu, tedy nikoliv jen nebezpečí trestu).

Nejvyšší správní soud z uvedených důvodů došel k závěru, že kasační stížnost stěžovatele proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 10. 12. 2004, č. j. 14 Az 151/2004 - 31, není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud již nerozhodoval o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, protože o tomto mimořádném opravném prostředku již rozhodl rozsudkem ve věci samé.

Nejvyšší správní soud rozhodl o kasační stížnosti rozsudkem bez jednání, protože mu takový postup umožňuje ustanovení § 109 odst. 1 s. ř. s.

Výrok o nákladech řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s. za použití ustanovení § 120 s. ř. s. Stěžovatel ve věci úspěch neměl a podle obsahu spisu úspěšnému správnímu orgánu žádné náklady v řízení o kasační stížnosti před soudem nevznikly. Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. listopadu 2005

JUDr. Radan Malík
předseda senátu